

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความดันโลหิต ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ที่สถานีนามัยบ้านป่าลาน ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง มีระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2549 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2550

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่ขึ้นทะเบียนและรักษาที่คลินิกความดันโลหิตสูง ที่สถานีนามัยบ้านป่าลานตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 130 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบบันทึกที่สร้างขึ้นเอง เพื่อเก็บข้อมูลจากแบบประวัติการรักษาผู้ป่วย โรคความดันโลหิตสูง ที่สถานีนามัยบ้านป่าลาน ในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2549 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2549

ตัวแปรและการวัด

1. **ระดับความดันโลหิต** หมายถึง ระดับความดันโลหิตเฉลี่ย ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ที่มารับการรักษาในช่วงของการศึกษา คำนวณระดับความดันโลหิตเฉลี่ยจาก ผลรวมของระดับความดันโลหิตหารด้วยจำนวนครั้งที่มารับการรักษา ซึ่งค่าความดันโลหิตของผู้ป่วยที่ศึกษาถูกวัดโดยเจ้าหน้าที่สถานีนามัย ใช้เครื่องวัดความดันโลหิตแบบตั้งโต๊ะ (Sphygmo-Manometer) และแบ่งระดับความดันโลหิตเป็น

1.1 ระดับความดันโลหิตบน หมายถึง ค่าความดันซิสโตลิก (Systolic Blood Pressure) มีหน่วยเป็น มิลลิเมตรปรอท (mmHg) โดยจัดระดับความดันโลหิตบนดังนี้

น้อยกว่า 140 มิลลิเมตรปรอท = ปกติ

มากกว่าหรือเท่ากับ 140 มิลลิเมตรปรอท = สูงกว่าปกติ

1.2 ระดับความดันโลหิตล่าง หมายถึง ค่าความดันไดแอสโตลิก (Diastolic Blood Pressure) มีหน่วยเป็น มิลลิเมตรปรอท (mmHg) โดยจัดระดับความดันโลหิตล่างดังนี้

น้อยกว่า 90 มิลลิเมตรปรอท = ปกติ

มากกว่าหรือเท่ากับ 90 มิลลิเมตรปรอท = สูงกว่าปกติ

2. อายุ คือ อายุของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง มีหน่วยเป็นปี

3. เพศ คือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงทั้งเพศหญิงและชาย กำหนดรหัสการลงข้อมูลดังนี้

(1 = ชาย, 2 = หญิง)

4. ค่าดัชนีมวลกาย หมายถึง ค่า Body Mass Index (BMI) คำนวณจากน้ำหนักตัวคน (เป็นกิโลกรัม) หารด้วยส่วนสูง (เป็นเมตร) ยกกำลังสอง หน่วยเป็น กิโลกรัม/ตารางเมตร โดยในการศึกษานี้ใช้ค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย ซึ่งคำนวณจากผลรวมของค่าดัชนีมวลกายหารด้วยจำนวนครั้งที่มารับการรักษา โดยจัดระดับค่าดัชนีมวลกาย ดังนี้

น้อยกว่า 25 กิโลกรัม/ตารางเมตร = ปกติ

มากกว่าหรือเท่ากับ 25 กิโลกรัม/ตารางเมตร = มากกว่าปกติ

5. ระดับน้ำตาลในเลือด หมายถึง ระดับน้ำตาลที่มีอยู่ในเลือดเป็นมิลลิกรัมต่อเลือด 100 มิลลิลิตรและมีหน่วยเป็นมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ (mg/dl) ซึ่งค่าระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยที่ศึกษาได้จากการเจาะเลือดที่ปลายนิ้วและอ่านค่าจากเครื่องวัดระดับน้ำตาลในเลือดแบบตัวเลข (Digital) โดยเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย

น้อยกว่า 126 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ = ปกติ

มากกว่าหรือเท่ากับ 126 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ = มากกว่าปกติ

6. ความถี่การนัดหมาย หมายถึง ระยะเวลาที่แพทย์ใช้ในการนัดผู้ป่วยความดันโลหิตสูงในแต่ละครั้ง มีหน่วยเป็น เดือน กำหนดรหัสการลงข้อมูลดังนี้ (1 = เดือนละครั้ง, 2 = สองเดือนต่อครั้ง)

7. ความสม่ำเสมอการมาตามการนัดหมาย หมายถึง การที่ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงมารับบริการตามที่แพทย์นัดทุกครั้งไม่เคยขาดนัด กำหนดรหัสการลงข้อมูลดังนี้ (1 = มาทุกครั้งตามนัด, 0 = ไม่มาทุกครั้งตามนัด)

8. จำนวนชนิดยาที่ใช้ในการรักษา หมายถึง จำนวนประเภทของยาลดความดันโลหิตที่ผู้ป่วยได้รับเพื่อใช้ในการรักษา ในช่วงของการศึกษา มีหน่วยเป็น ชนิด กำหนดรหัสการลงข้อมูล ดังนี้ (1 = ยา 1 ชนิด, 2 = ยา 2 ชนิด, 3 = ยา 3 ชนิด)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากแบบประวัติการรักษาผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ดังนี้

1. ทำหนังสือแนะนำตัวจาก บัณฑิตศึกษาศาสน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึง สาธารณสุขอำเภอ และหัวหน้าสถานีอนามัยบ้านป่าลาน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยเข้าพบเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเพื่อ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูลจากแบบประวัติการรักษาผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
3. เก็บข้อมูล จากแบบประวัติการรักษาผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในช่วงเดือน มกราคม 2549 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2549 รวมเป็นระยะเวลา 12 เดือน
4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
5. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างจำนวน 130 คน (N=130 คน) และ การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) และ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการจริยธรรมของบัณฑิตศึกษาศาสน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผู้วิจัยแนะนำตัวกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา
3. การศึกษาคั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะถูกเก็บเป็นความลับแต่จะนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) version 11.5 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยการใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไควสแควร์ (Chi – square)
2. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ระหว่างปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ระดับความดันโลหิต อายุ เพศ ค่าดัชนีมวลกาย ระดับน้ำตาลในเลือด ความถี่การนัดหมาย ความสม่ำเสมอการมาตามการนัดหมาย และจำนวนชนิดยาที่ใช้ในการรักษาของผู้ป่วย
3. ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ในการหาปัจจัยที่สามารถร่วมกันอธิบายระดับความดันโลหิต โดยตัวแปรต้นคือ อายุ เพศ ค่าดัชนีมวลกาย ระดับน้ำตาลในเลือด ความถี่การนัดหมาย ความสม่ำเสมอการมาตามการนัดหมาย จำนวนชนิดยาที่ใช้ในการรักษา และตัวแปรตามคือ ระดับความดันโลหิต